

Õiguskantsler

Kaitseministeerium
info@kmin.ee

Teie nr

Meie 17.03.2020 nr 9-2/191693/2001417

Tegevväelase ressursimahuka koolituse kulu arvestamine

Lugupeetud minister

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium tegi 2. veebruaril 2020 otsuse ([nr 5-19-44](#)), mis puudutab kaitseministri 6. veebruari 2013. a määruse nr 8 „[Tegevväelase ressursimahuka koolituse kulu arvestamine ja hüvitamine ning määramata tähtajaga tegevteenistuses olemise kohustuse määramise kord](#)“ (edaspidi kaitseministri määrus) § 5 lõigete 2 ja 3 põhiseaduspärasust.

Kohtuasi puudutas küsimust, kas kaitseministri määruse sätted ressursimahuka koolituse kulude hüvitamise kohta on kooskõlas [kaitseväeteenistuse seaduse](#) (KVTS) ja põhiseadusega (PS). Riigikohus nõustus tõlgendusega, mille kohaselt on tegevväelane kohustatud hüvitama ressursimahuka koolitusega seotud kulud proportsionaalselt tegevteenistuseajaga (KVTS § 156 lg 2). See tähendab võrdelist sõltuvust tegevteenistuseaja kulgemise ja hüvitatavate kulude vähenemise vahel (vt lahendi punkt 16).

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium leidis, et kaitseministri määruse § 5 lõigete 2 ja 3 tõlgendus, mis ei arvesta koolituskulude hüvitamisel proportsionaalset teenistusaega, on KVTS-ga vastuolus ja seeläbi vastuolus ka PS § 3 lõike 1 esimese lause ja PS § 94 lõikega 2.

Kuivõrd kaitseministri määruse § 5 lõige 2 kehtib tegevväelaste kohta, kes on olnud teenistuses alla poole tegevteenistuses olemise kohustuse tähtajast, ei saanud kõnealuses kohtuasjas seda paragrahvi kaebaja suhtes kohaldada. Riigikohus piirdus üksnes kaitseministri määruse § 5 lõike 3 põhiseaduspärasuse hindamisega. Kohtul puudus võimalus lõiget 2 sisuliselt hinnata ja seda põhiseadusvastaseks tunnistada.

Kaitseministri määruse § 5 lõige 2 sätestab, et tegevväelane, kes pärast koolituse lõppu on olnud teenistuses alla poole tegevteenistuses olemise kohustuse tähtajast, peab hüvitama kogu ressursimahuka koolituse kulu. Kõnealust sätet tuleks KVTS § 156 lõiget 2 ja Riigikohtu otsust arvestades tõlgendada selliselt, et tegevteenistuseaja kulgemine ja hüvitatavate kulude vähenemine peavad olema võrdelises sõltuvuses (ehk proportsionaalsed). Ressursimahuka koolituse kulude hüvitamisel proportsionaalsuse välistamine ei ole kooskõlas KVTS-ga ega põhiseadusega.

Kaitseministri määruse § 5 lõike 2 sõnastus ei võimalda sätet tõlgendada kooskõlas KVTS § 156 lõikes 2 sätestatud proportsionaalse hüvitamise nõudega. Õigusselguse põhimõtte näeb ette, et õigusnormid peavad olema isikule piisavalt selged ja arusaadavad ka kohtupraktikat uurimata.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Määruse rakendajal ei ole õigus jätta kehtivat normi kohaldamata isegi siis, kui ta leiab, et see on põhiseadusega vastuolus (RKPJKo-d, 08.10.2013, [3-4-1-49-13](#), p 22; 09.10.2013, [3-4-1-50-13](#), p 18). Ainult kohtul on õigus jätta õigusakti kohaldamata juhul, kui ta leiab, et see on vastuolus põhiseadusega (PS § 152).

[Õiguskantsleri seaduse § 17](#) alusel teen ettepaneku viia kaitseministri määruse § 5 lõikes 2 sätestatud ressursimahuka koolituse kulu vähenemise arvestus kooskõlla KVTS § 156 lõikes 2 sätestatud proportsionaalsuse nõudega.

Palun teavitage õiguskantslerit ettepaneku täitmisest 20 päeva jooksul.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise